

for dem, som ikke ere hoverigjørende, hvortimod Aanden i den hele Bestemmelse, at Gods-eierne vilde være sfaansomme mod Bonden ved Landgildens Fastfattelse, upaatvibkelig bør komme til Anvendelse.

Hvad den 4de Bestemmelse angaaer, nemlig Fastfattelsen af Landgilden, har den som bekjendt været Gjenstand for Domstolens Afgjorelse; men disse ere komne til forskellige Resultater. Saaledes er der en Overrets-Dom, som har naagt Godseieren at forhøje Landgilden i et enkelt Tilfælde; derimod er i Høiesteret faldet en anden Dom, hvorved den forvøgede Præstation er tillagt Godseieren, hvorved det synes erkjendt, at Forpligtelsen til at følge den gamle Landgilde er modificeret, men i hvilken Udstrækning er vaanskeligt at afgjøre, da Høiesterets Dom er afvigende fra de foregaaende Instantsers Domme.

Jeg indrømmer saaledes villig, at denne Sag i sit eget Indhold kan give Anledning til meget stor Tvivl, ligesom den jo ogsaa har givet Anledning til flere Retsfager.

Jeg vil nu gaae over til det andet Punkt, som fornemmelig er blevet lagt Vægt paa her i Salen, nemlig Nedlæggelsen af Bøndergaard paa Godset. Der er først Tale om syv Bøndergaardes Nedlæggelse i Balslille; denne Sag skal imidlertid staae i Forbindelse med et Magestifte om et Overdrev ved Navn Horolden; det er i alt Fald oplyst, at et Magelæg har fundet Sted, og jeg troer ikke, at der kan være Tvivl om, at man i dette Tilfælde har forholdt sig overeensstemmende med Lov og Ret, hvorfor der heller ikke i Andragendet synes at være lagt megen Vægt paa dette Punkt. Endelig har man fremhævet Nedlæggelsen af 10 Bøndergaard i Allindemagle. I denne Henseende forholder det sig ganske rigtigt, at Amtmanden i Sorpe Amt, da Sagen var for i 1812, var af den Ansæelse, at den Bevilling, som i sin Tid var meddeelt Greverne Danneffjold, gif ud paa at give dem en lignende Rettighed som den, Baronerne have, til et vist Friheds Hartkorn, hvorfor han meente, at de ikke havde Ret til at nedlægge et vist Antal Bøndergaard.

Det er ligeledes rigtigt, at Sagen i 1827

paany blev sat i Bevægelse, og at den omfiden blev afgjort ved allerhøieste Resolution af 28de September 1831, som indrømmede Godseieren Ret til at nedlægge Bøndergaard indtil 100 Tønder Hartkorn. Denne Resolution af 1831 er støttet paa anteaeta til en Bevilling, som blev udfærdiget for Grev Danneffjold-Laurvig, ifølge allerhøieste Resolution af 26de Mai 1721, og gaaer ud paa, at tilstaae Grev Danneffjold til Laurvig, at nyde Hovedgaardstarts Frihed paa 100 Tønder Hartkorn af hans nu tilhørende eller herefter sig tilforhandlende Bøndergods her udi Sjælland. Ifølge heraf kunde det vistnok synes tvivlsomt, om Rettighed til at nedlægge et vist Antal Bøndergaard er tilstaaet ved denne Bevilling, men anteaeta vise, at Regjeringen udtrykkelig har erkjendt denne Rettighed. Sagen er nemlig gaaet saaledes til: der var taget betydelige Skovstrækninger fra Grev Danneffjold-Laurvig ved Kongsbjergs Solvværks Circumference, og at Regjeringen skyldte ham Opreisning herfor var erkjendt ved en tidligere allerhøieste Resolution, som tilfagde ham en aarlig Godtgjorelse af 1600 Rdr., hvilken skulde tilveiebringes i Holsteen eller andetsteds. Greven begjerede først saameget Gods paa Alsen udi Sønderborg Amt, som kunde bidrage sig til 52,000 Rdr. Capital, idet ogsaa et andet Krav inddrogtes under Sagen, men formulerede siden sin Fordring saaledes, at dens første Post gif ud paa Frihed til paa sit Gods her i Sjælland, hvor der for samme kunde være beleiligt, imod Betaling, at indrette en Ladegaard, som maatte nyde Hovedgaardstarts Frihed af 100 Tdr. Hartkorn. For denne Frihed skulde han da i sin Fordring forte 6000 Rdr., da Skattefriheden for 100 Tdr var 300 Rdr. Dette bifaldt Kongen under 12te Mai 1721, saaledes, at han paa 100 Tdr. Hartkorn Hovedgaardstarts Frihed, mod 60 Rdr. pr. Td. Hartkorn at betale, maatte meddeles, og da Greven under 15de Mai begjerede, at han en General-Concession paa bemeldte 100 Tdr. Hartkorn Hovedgaardstarts Frihed maatte meddeles, indtil hans Leilighed kunde falde, saa mange Bøndergaard at nedlægge, som kunde udgjøre de 100 Tdr. Hartkorn til en Ladegaards Indrettelse, blev dette under 26de Mai bifaldet, og den før ommeldte Expedition